МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ РАКЕТНО-КОСМІЧНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ
ДНІПРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА»

Циклова комісія Бухгалтерського обліку та суспільних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
_____ Світлана ЛАНСЬКА
« 7 » вересня 2026 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

Людина і влада

для здобувачів фахової передвищої освіти

освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
галузь знань	12 Інформаційні технології; 13 Механічна інженерія; 14 Електрична інженерія
спеціальність	121 Інженерія програмного забезпечення; 123 Комп'ютерна інженерія; 134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка; 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка; 133 Галузеве машинобудування; 131 Прикладна механіка
освітньо-професійна програма	Розробка програмного забезпечення; Обслуговування комп'ютерних систем і мереж ; Безпілотні літальні апарати; Виробництво ракетно-космічних літальних апаратів; Монтаж і експлуатація електроустаткування підприємств і цивільних споруд; Комп'ютерні технології в машинобудуванні; Обслуговування верстатів з програмним управлінням і робототехнічних комплексів
відділення	Програмної інженерії; Комп'ютерних технологій та систем; Механічне
група (-и)	ПЗ-24-1, ПЗ-24-2, ПЗ-25п-1, КС-24-1, КС-24-2, БП-24-1, БП-25п1, ТВ-24-1, ЕП-24-1, КМ-24-1, ОВ-24-1
вид освітнього компонента	Вибіркова
Розробник (-и)	Григор'єв Андрій Миколайович, викладач навчальної дисципліни «Людина і влада», викладач 1 категорії.

Програму розглянуто та ухвалено на засіданні циклової комісії
Бухгалтерського обліку та суспільних дисциплін

О. ГРИГОР'ЄВА

(підпис) (ініціал та прізвище)

Протокол № 1 від « 31 » серпня 2026 року

УЗГОДЖЕНО із методистом відділення

А. КОЗЕЛЬСЬКА

(підпис) (ініціал та прізвище)

Дніпро
2026 рік

АНОТАЦІЯ

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Людина і влада» («Кратологія») складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки фахових молодших бакалаврів за галузями знань та спеціальностями (ОПП):
12 Інформаційні технології (1):

121 Інженерія програмного забезпечення (ОПП Розробка програмного забезпечення),

123 Комп'ютерна інженерія (ОПП Обслуговування комп'ютерних систем і мереж),
13 Механічна інженерія:

131 Прикладна механіка (ОПП Обслуговування верстатів з програмним управлінням і робототехнічних комплексів),

133 Галузеве машинобудування (ОПП Комп'ютерні технології в машинобудуванні),

134Авіаційна та ракетно-космічна техніка (ОПП Безпілотні літальні апарати, Виробництво ракетно-космічних літальних апаратів)
14 Електрична інженерія (1):

141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка (ОПП Монтаж і експлуатація електроустаткування підприємств і цивільних споруд)

Кратологія – наука і є синтезом знань про владу, які до недавнього часу були розкидані по багатьох науках (політологія, філософія, історія, юриспруденція, психологія, етика, економіка, соціологія та ін.), кожна з яких має свій підхід і свою точку зору до дослідження цього явища, застосовуючи при цьому властиві їй методи пізнання і свій категоріальний апарат. Наразі гостро назріла необхідність вивчати владу не в окремих аспектах, а як цілісну систему.

Опанування навчальної дисципліни «Людина і влада» («Кратологія») студентами має вагоме практичне значення та може допомогти зрозуміти феномен влади, її зміст, розібратися у владних відносинах, дати необхідні їм знання для правильного розуміння процесів, що відбуваються в суспільстві. Пропонований курс дуже важливий для формування світогляду та правосвідомості студентів як членів суспільства, у тому числі, як учасників владних відносин і як майбутніх політологів.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Шифр за ОПП/ Назва	Людина і влада	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Змістових модулів	2	
Рік підготовки	-й	III-й
Семестр	-й	VI-й
Лекції	год.	38 год.
Практичні, семінарські	год.	10 год.
Лабораторні	год.	Год.
Самостійна робота	год.	42 год
Вид контролю		залік
Покликання на електронний курс в Moodle	*https://moodle.krkm.dnu.edu.ua/course/view.php?id=452*	
Контактна інформація викладача у корпоративному середовищі GoogleWorkspaceforEducation	*Андрій Григор'єв* *Andrey.Grigorev@krkm.dnu.edu.ua*	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Людина і влада» (Кратологія) є вибірковою дисципліною циклу навчальних дисциплін професійної і практичної підготовки за вибором студента. Вона має міждисциплінарний характер окільки інтегрує відповідно до свого предмету знання з інших освітніх і наукових галузей: юридичних, філософських, політологічних, соціологічних, економічних, психологічних, державного управління тощо.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів цілісної наукової картини такого соціального феномена як влада; ознайомлення студентів із закономірностями її виникнення, функціонування та розвитку; надання уявлення про типи і види влади, механізми та технології її здійснення.

завданнями дисципліни «Людина і влада» («Кратологія») є:

- представлення кратології як відносно самостійної науки та дисципліни в системі суспільно-політичного знання, визначення її місця у дослідженні владних відносин;
- розуміння кратології як загальної системи наук, які тісно, органічно пов'язані між собою і вивчають владу в усіх її видах і проявах, на всіх рівнях і стадіях її розвитку, у всіх аспектах її зв'язків з іншими основними суспільними явищами, структурами і соціальними інститутами;
- оволодіння практичними навичками з використання інструментарію для аналізу феномену влади та владних відносин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- понятійно-категоріальний апарат кратології;
- основні концептуальні підходи до інтерпретації феномена влади;
- специфіку і типологію влади;
- сутність механізмів і технологій здійснення влади;
- актуальні аспекти сучасних трансформацій влади.

уміти:

- досліджувати природу та еволюцію влади в історичному контексті;
- аналізувати та інтерпретувати зазначене явище з позиції різних наукових парадигм;
- характеризувати специфіку і особливості окремих форм влади в суспільстві;
- аналізувати і оцінювати сутність владної діяльності;
- прогнозувати трансформації владних інститутів.

володіти:

- основними методологічними підходами до вивчення та інтерпретації феномена влади;
- сучасним інструментарієм кратології для аналізу політичного процесу;
- прийомами розробки технологій здійснення влади.

Міжпредметними, теоретичними основами навчальної дисципліни є філософські, психолого-педагогічні знання й уміння, необхідні для системного вивчення і вирішення суспільно-педагогічних проблем; методологічні принципи (гуманізація та демократизація навчально-виховного процесу; системність; диференціація; інтеграція; наступність і безперервність; культуровідповідність; інтеркультурність), що є підґрунтям для конструювання змісту, вибору форм і методів навчання правознавства та громадянської освіти; сучасні психолого-педагогічні й методичні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний, системний, контекстний, загальношкільний, педагогічного партнерства).

Зміст Людина і влада як навчальної дисципліни коледжу базується на юридичній науці, що вивчає право як особливу систему соціальних норм, правові форми організації й діяльності людини, держави, влади та політичної системи суспільства загалом. Із урахуванням змісту сучасної системи знань про державно-правові явища і процеси, особливостей організації навчального процесу, між курсових зв'язків зміст предмета Людина і влада уналежнює такі змістовно-тематичні блоки:

Модуль І. Людина, індивід, особистість та її ідентичність. Права і свободи людини та громадянина.

Модуль ІІ. Кратологія - наука про владу. Єдність та багатогранність влади.

Основними принципами конструювання змісту «Людина і влада» («Кратологія») є:

- забезпечення цілісності світоглядних знань та правових уявлень студентів, їхніх умінь та способів діяльності;
- відповідність індивідуальним та віковим особливостям;
- формування ціннісних орієнтацій особистості та мотивації до правомірної поведінки, соціального партнерства, активної громадянської діяльності.

Основними (базовими) поняттями навчальної дисципліни «Людина і влада» («Кратологія») є ***людина, особа, громадянин, суспільство, держава, влада, право, демократія, права людини, відповідальність.***

Основними завданнями вивчення дисципліни «Людина і влада» є отримання студентами знань, які необхідні сучасним спеціалістам для організації та ведення власної справи в сучасних умовах.

12 Інформаційні технології

121 Інженерія програмного забезпечення (ОПП Розробка програмного забезпечення)

Дисципліна забезпечує здобуття таких компетентностей згідно з ОПП:

Компоненти ОПП	Компетентності випускника
ЗК1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Результати навчання за дисципліною відповідають результатам навчання освітніх компонентів ОПП :

Компоненти ОПП	Результати навчання
РН1	Застосовувати основні принципи професійної етики у галузі програмної інженерії, усвідомлювати їх соціальну значимість та культурні аспекти в професійній діяльності
РН14	Розуміти предметну область, застосовувати знання у професійній діяльності
РН15	Аналізувати та узагальнювати необхідну інформацію з різних джерел та ресурсів для розв'язання професійних задач з урахуванням сучасних досягнень інформаційних технологій

12 Інформаційні технології

123 Комп'ютерна інженерія (ОПП Обслуговування комп'ютерних систем і мереж)

Дисципліна забезпечує здобуття таких компетентностей згідно з ОПП:

Компоненти ОПП	Компетентності випускника
ЗК1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 8	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Результати навчання за дисципліною відповідають результатам навчання освітніх компонентів ОПП :

Компоненти ОПП	Результати навчання
РН1	Знати свої права, як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

13 Механічна інженерія:

131 Прикладна механіка (ОПП Обслуговування верстатів з програмним управлінням і робототехнічних комплексів)

Дисципліна забезпечує здобуття таких компетентностей згідно з ОПП:

Компоненти ОПП	Компетентності випускника
ЗК1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК3	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК6	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Результати навчання за дисципліною відповідають результатам навчання освітніх компонентів ОПП :

Компоненти ОПП	Результати навчання
РН10	Вільно спілкуватися усно і письмово державною мовою, що включає знання спеціальної термінології та навички міжособистісного спілкування

133 Галузеве машинобудування (ОПП Комп'ютерні технології в машинобудуванні)

Дисципліна забезпечує здобуття таких компетентностей згідно з ОПП:

Компоненти ОПП	Компетентності випускника
ЗК01	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК03	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК08	Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Результати навчання за дисципліною відповідають результатам навчання освітніх компонентів ОПП :

Компоненти ОПП	Результати навчання

РН1	Застосовувати набуті знання, розуміння засад технічних та природничих наук для вирішування задач галузевого машинобудування

134Авіаційна та ракетно-космічна техніка (ОПП Безпілотні літальні апарати)

Дисципліна забезпечує здобуття таких компетентносте згідно з ОПП:

Компоненти ОПП	Компетентності випускника
ЗК1	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
ЗК6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК 7	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини і громадянина України
ЗК8	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя

Результати навчання за дисципліною відповідають результатам навчання освітніх компонентів ОПП :

Компоненти ОПП	Результати навчання
РН2	Оцінювати нетехнічні (суспільство, здоров’я і безпека, навколишнє середовище, економіка і промисловість) вимоги при здійсненні професійної діяльності.
РН4	Вміти працювати самостійно та в команді з фахівцями в галузі авіа- та ракетобудування
РН6	Пояснювати свої рішення і підґрунтя їх прийняття фахівцям і нефахівцям в ясній і однозначній формі

134Авіаційна та ракетно-космічна техніка (ОПП Виробництво ракетно-космічних літальних апаратів)

Дисципліна забезпечує здобуття таких компетентностей згідно з ОПП:

Компоненти ОПП	Компетентності випускника

ЗК1	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
ЗК6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК 7	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини і громадянина України
ЗК8	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя

Результати навчання за дисципліною відповідають результатам навчання освітніх компонентів ОПП :

Компоненти ОПП	Результати навчання
РН2	Оцінювати нетехнічні (суспільство, здоров’я і безпека, навколишнє середовище, економіка і промисловість) вимоги при здійсненні професійної діяльності.
РН4	Вміти працювати самостійно та в команді з фахівцями в галузі авіа- та ракетобудування
РН6	Пояснювати свої рішення і підґрунтя їх прийняття фахівцям і нефахівцям в ясній і однозначній формі

14 Електрична інженерія:

141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка (ОПП Монтаж і експлуатація електроустаткування підприємств і цивільних споруд)

Дисципліна забезпечує здобуття таких компетентностей згідно з ОПП:

Компоненти ОПП	Компетентності випускника
ЗК2	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
ЗК4	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК5	Здатність працювати в команді
ЗК7	Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність

	його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК8	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Результати навчання за дисципліною відповідають результатам навчання освітніх компонентів ОПП :

Компоненти ОПП	Результати навчання
РН2	Спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
РН4	Обробляти, аналізувати та застосовувати інформацію з різних джерел.
РН5	Працювати самостійно та в команді демонструвати базові уявлення про основи філософії, соціології що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії, економіки й права, розуміння практично-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності, демонструвати вміння адаптуватись у соціальному та професійному середовищі, проявляти комунікативні здібності, турбуватись про якість виконуваної роботи, проявляти наполегливість у досягненні мети

3 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість навчальних годин					
	усього	ауди-торні	з них			самостійна робота студентів
			лекції	семінар-ські заняття	лабора-торні заняття	
1	2	3	4	5	6	7
Семестр VI						
Змістовий модуль 1 Людина, її правовий статус, права та свободи людини						
Тема 1.1 Людина, індивід, особа, особистість та їх ідентичність.	5	2	2	-	-	3
Тема 1.2 Правовий статус особи: поняття, види.	6	2	2		-	4
Тема 1.3 Становлення ідеї прав людини. Чотири покоління прав людини	7	4	2	2	-	3
Тема 1.4 Основоположні права і свободи людини: поняття, ознаки	5	2	2	-	-	3
Тема 1.5 Класифікація основних прав людини. Конституція України 1996 року.	7	4	2	2	-	3
Тема 1.6 Міжнародні гарантії прав людини. Європейська система захисту прав людини	6	4	4			2
Тема 1.7 Основні обов'язки людини і громадянина.	4	2	2			2
Тема 1.8 Права людини та права дитини в умовах збройного конфлікту.	7	2	2	-	-	3
Разом за змістовим модулем 1	45	22	18	4	-	23
Змістовий модуль 2 Кратологія - наука про владу. Єдність та багатогранність влади.						
Тема 2.1 Суспільство та влада в додержавний період.	4	2	2	-	-	2
Тема 2.2 Основні закономірності виникнення держави. Ознаки держави, що відрізняють її від самоврядування первісної общини	6	4	4	-	-	2
Тема 2.3 Поняття держави та державної влади, її відмінність від інших суспільних утворень	6	4	4	-	-	3
Тема 2.4 Особливості виникнення держав у різних народів світу	5	2	-	2	-	3
Тема 2.5 Державний суверенітет: поняття та ознаки. Співвідношення державного, народного та національного суверенітету	6	4	4	-	-	3

Тема 2.6 Форма держави: поняття і структура Державний режим: поняття та його видова характеристика	6	4	2	2	-	2
Тема 2.7 Механізм і апарат держави. Характеристика гілок влади. Державна служба. Посадова особа.	6	4	2	2	-	2
Тема 2.8 Влада за різних форм державного режиму.	4	2	2			2
Разом за змістовим модулем 2	45	26	20	6	-	19
Усього годин	**90**	**48**	**38**	**10**	**-**	**42**

4 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
4.1 Аудиторні заняття

№ з/п	Назва змістових модулів, тем, зміст занять	Вид заняття	Кількість годин	Перелік навчально-методичної літератури
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1 Людина, її правовий статус, права та свободи людини				
1	Тема 1.1 Людина, індивід, особа, особистість та їх ідентичність.	Вступна лекція	2	[1], с.3 – 13 [1], с.14 - 22
2	Тема 1.2 Правовий статус особи: поняття, види.	Тематична лекція	2	[1], с.14 - 22
Тема 1.3 Ідея прав людини.				
3	3.1 Становлення ідеї прав людини. Чотири покоління прав людини	Настановна лекція	2	[1], с.23 – 35 [1], с.74 - 81
4	3.2 Чотири покоління прав людини	Семінарське заняття	2	[1], с.23 – 35 [1], с.74 - 81
5	Тема 1.4 Основоположні права і свободи людини: поняття, ознаки	Тематична лекція	2	[1], с.82 – 93
Тема 1.5 Права, свободи людини та громадянина.				
6	5.1 Класифікація основних прав людини. Механізм прав людини	Настановна лекція	2	[1], с.94 – 108 [1], с.109 – 118
7	5.2 Конституція України 1996 року про права, свободи людини та громадянина.	Семінарське заняття	2	[1], с.109 – 128
Тема 1.6 Гарантії захисту прав людини.				

8	6.1 Міжнародні гарантії прав людини. Міжнародне гуманітарне право: формування та особливості застосування.	Тематична лекція	2	[1], с.155 – 171
9	6.2 Європейська система захисту прав людини. Європейський суд з прав людини. Римський статут.	Лекція з елементам и бесіди	2	[1], с.155 – 171
10	Тема 1.7 Основні обов'язки людини і громадянина.	Настановна лекція	2	[1], с.171 – 209
11	Тема 1.8 Права людини та права дитини в умовах збройного конфлікту.	Тематична лекція	2	[1], с.54 – 73 [1], с.220 - 247
Усього годин за змістовим модулем 1			22	
Змістовий модуль 2 Кратологія - наука про владу. Єдність та багатогранність влади.				
12	Тема 2.1 Суспільство та влада в додержавний період. Політика в суспільному житті та людських відносинах. Політика та влада як суспільні явища, їхня роль в організації спільного життя. Відносини політики та влади та співвідношення влади та політики.	Тематична лекція	2	[1], с.3 – 13 [15], с.148 - 151
Тема 2.2 Причини виникнення держави. Ознаки держави. Універсальний феномен влади в соціальній природі				
13	2.1 Закономірності виникнення держави. Теорії походження держав. Ознаки держави. Характеристики, що відрізняють державу від самоврядування первісних общин.	Тематична лекція	2	[5], с.3 – 13 [6], с.14 - 22
14	2.2 Онтологія влади. Влада як невід'ємний елемент будь-якого соціуму. Влада в системі соціальних та політичних відносин. Визначення влади та її специфічні риси. Природа та виникнення владних відносин. Влада як регулятивний суспільний засіб соціальної організації.	Тематична лекція	2	[16], с.19 – 23 [23], с.10 – 14
Тема 2.3 Кратологія як наука про владу				
15	3.1 Влада як предмет і об'єкт науки. Проблеми становлення науки про владу. Кратологія в системі політологічних та соціо-гуманітарних наук. Кратологія як наука та загальна система знанн про владу. Стан науки про владу на пострадянському просторі. Значення науки про владу для сучасного розвитку українського суспільства.	Тематична лекція	2	[18], с.27 – 31 [19], с.159 - 163
16	3.2 Влада у фокусі філософської думки та історії політичних вчень. Різноманітність відтінків влади: auctorias, potestas, imperium, dominium, potentia, kratos. Влада і класична антична полісна демократія. Погляди на владу в епоху Середньовіччя та Відродження. Н. Макіавеллі: влада як мета політики та	Лекція з елементам и бесіди	2	[18], с.27 – 31 [19], с.159 - 163

	політичної діяльності. Інтерпретація влади відповідно до теорії суспільного договору. Влада як вольові відносини: Г. Гегель, Ф. Ніцше, К. Маркс.			
17	Тема 2.4 Влада та владні відносини у фокусі уваги М. Вебера. «Панування» у веберовській теорії. Влада як асиметричні відносини панування-підкорення. Панування як окремий випадок влади. Владні відносини як боротьба за встановлення домінування.	Семінарське заняття	2	[25], с.64-87
Тема 2.5 Єдність та багатогранність влади.				
18	5.1 Плюралізм владних концепцій XX сторіччя. Комунікативна теорія влади. Різноманітність влади за джерелом підкорення.	Тематична лекція	2	[24], с.313 – 315
19	5.2 Влада та насилля. Проблема «видимості» влади Насилля. Проблема межі між владою та насиллям. Держава. Влада та державна влада. Державна влада як різновид соціальної влади. Державна влада як публічна влада. Державна влада як політична влада. Державна влада: легальність та легітимність.	Лекція з елементами бесіди	2	[29], с.3 – 20
Тема 2.6 Володарювання. Персоналізація владних інститутів				
20	6.1 Постать володаря. Носії влади в приватному житті. Вимоги до володарів. Оточення володарів. Шляхи до влади та перебування при владі. Сутність владної діяльності. Зміст владарювання. Специфіка владної діяльності. Функції владної діяльності. Методи владарювання.	Тематична лекція	2	[26], с.7 – 15 [27], с.116 – 134
21	6.2 Шляхи до влади та перебування при владі. Сутність владної діяльності. Зміст владарювання.	Семінарське заняття	2	[27], с.26 – 33
Тема 2.7 Стратегія та тактика владної діяльності				
22	7.1 Стратегія та тактика владної діяльності. Владна діяльність. Владний стиль. Стратегія як ретельне планування. Стратегії і тактики владарювання. Техніка владної діяльності. Технології владної діяльності. Влада як здатність приймати рішення. Процедура реалізації влади.	Тематична лекція	2	[28], с.7 – 42
23	7.2 Державна служба. Державний службовець. Посадова особа.	Тематична лекція	2	[28], с.220 – 258
24	Тема 2.8 Влада та контрвлада в епоху глобалізації. Динаміка влади. Просторова організація систем влади у світовому масштабі. Генеза глобальної системи влади.	Лекція з елементами бесіди	2	[28], с.502 – 556
Усього годин за змістовим модулем 2			20	
Усього годин			48	

4.2 Самостійна робота студента

4.2.1 Перелік тем для самостійного вивчення

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	2	3
1	Феномен Влади в живій приролі та людському співтоваристві	2
	Здатність одних людей або груп впливати на волю, поведінку та долю інших за допомогою певних засобів, вивчення цих засобів їх класифікація	
2	Історичні етапи становлення та розвитку знань про владу	2
	Вивчення через призму її сутності, джерел, функцій, форм та історичного розвитку, а також через аналіз її проявів у суспільстві та державі. Студіювання влади охоплює як загальнотеоретичні концепції (наприклад, теорії суспільного договору, розподілу влади), так і специфічні аспекти державної влади (легальність, легітимність, монополія на силу).	
3	Розвиток влади та владної діяльності в умовах глобалізації.	2
	Влада в умовах глобалізації зазнає трансформації, оскільки процеси інтеграції та уніфікації (економічної, політичної, культурної) призводять до посилення ролі міжнародних організацій та зменшення суверенітету окремих держав. Глобалізація створює нові виклики для національної влади, а також сприяє появі глобальних мереж управління та формування спільних стандартів, цінностей і правил, що впливають на владні структури.	
4	Етика державного службовця.	2
	Етика державного службовця – це система принципів, норм і правил поведінки, яка визначає професійну мораль та стандарти поведінки державних службовців у процесі їхньої діяльності для служіння державі та суспільству, захисту прав громадян, запобігання корупції та зміцнення довіри до органів державної влади. Вона вимагає від службовців доброчесності, лояльності, політичної нейтральності, гідної поведінки, сумлінності, компетентності та прозорості у своїй роботі.	
5	Засоби масової комунікації і влада	2
	Взаємодія влади та медіа в сучасному суспільстві є складним феноменом, що охоплює як функціонування ЗМІ як "четвертої влади" (наглядачів за владою), так і їхній вплив на політичні рішення (медіакратія). Медіа, будучи засобами передачі інформації, формують громадську думку та впливають на політичний дискурс, тоді як влада прагне контролювати інформаційний простір для досягнення своїх цілей.	
	Разом	10

4.2.2 Розрахунок часу для самостійної роботи студента за видами

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин
1	Опрацювання програмного матеріалу, що викладається на лекціях	10
2	Підготовка до практичних та семінарських занять	10
3	Підготовка до контрольних заходів	6
4	Підготовка до підсумкового контролю	6
	Разом	32

5 ОПИС МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОЇ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Модульно-рейтингова система оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з дисципліни «Людина і влада» передбачає наступні види контролю:

1) **вхідний** – ознайомлення викладача з результатами засвоєння вивченого матеріалу та загальним рівнем підготовленості студентів до сприйняття наступної інформації залежно від стану навчання і методів проведення контролю;

2) **поточний** – здійснюється у формі **усного опитування на семінарських заняттях** та контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом (перевірка **виконання самостійних письмових робіт**).

3) **тематичний** – перевірка знань, умінь, навичок, оволодіння матеріалом значного обсягу у **формі тестування** (за період вивчення теми змістового модуля);

4) **модульний** – узагальнений підсумок всіх контрольних заходів за змістовний модуль;

5) **семестровий (підсумковий)** – забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів освіти на проміжних або заключному етапах навчання (семестровий та заключний (річний) контроль).

Модульний контроль формується за результатами інших видів контролю якості освіти студентів, які застосовувались протягом вивчення змістового модуля, а **семестровий (підсумковий)** – за результатами модульного контролю протягом семестру.

Основним принципом оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з вибіркової дисципліни «Людина і влада» (Кратологія) є використання 100-бальної системи та переведення оцінок у 4-бальну та ECTS.

В процесі навчання студенти можуть отримати заохочувальні бали, які нараховуються за виконання творчих робіт з дисципліни (наприклад, участь в олімпіадах, творчих конкурсах, доповіді на відповідних студентських конференціях з тематики дисципліни тощо). Сума заохочувальних балів не може перевищувати 20 балів за семестр.

Рейтингова оцінка за змістовний модуль визначається як сума балів за кожний вид навчальної діяльності студента протягом модуля .

5.1 РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота																			Семестрова рейтингова оцінка (балів)
Змістовий модуль 1									Змістовий модуль 2										
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	М1	Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	М2		
5	5	8	5	8	8	5	6	50	5	5	7	5	7	8	8	5	50		100

Т1, Т2 ... Т7 – теми змістових модулів.
М1, М2 – змістові модулі

6 СХЕМА ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

6.1 ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ:

Поточний контроль

Форма оцінювання	Максимальна кількість балів
Виступи на семінарських заняттях	40
Виконання самостійних письмових робот	20
Тематичний контроль (тестування)	20
Модульний контроль (тестування)	20
Максимальна кількість балів за поточне оцінювання	**100**

Семестровий контроль

Форма оцінювання	Максимальна кількість балів
Залік	100

6.2 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Під час оцінювання навчальних досягнень навчальної дисципліни «Людина і Влада» (Кратологія) враховується:

- рівень оволодіння знаннями про систему об'єктивно існуючих державно-правових реалій;
- рівень умінь аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою;
- рівень сформованості навичок діяти згідно з нормами права в конкретних життєвих ситуаціях.

Оцінювання знань – визначення й вираження в умовних одиницях (оцінках, балах), а також в оцінних судженнях викладача знань, умінь і навичок студента/студентки відповідно до вимог навчальних програм.

Критерії оцінювання – це ті положення, врахування яких є обов’язковим при виставленні тієї чи іншої оцінки.

Знання – результат процесу пізнання діяльності, її перевірене суспільною практикою і логічно упорядковане відображення в свідомості людини. Знання - категорія, яка відбиває зв'язок між пізнавальною і практичною діяльністю людини. Знання виявляються в системі понять, суджень, уявлень та образів, орієнтовних основ діяльності тощо, яка має певний обсяг і якість. Знання можливо

ідентифікувати тільки, коли вони проявляються у вигляді вмінь виконувати відповідні розумові або фізичні дії.

Уміння – здатність людини виконувати певні дії при здійсненні тієї чи іншої діяльності на основі відповідних знань.

Навичка – дії, що виконуються при здійсненні певної діяльності, котрі завдяки численним повторенням стають автоматичними і виконуються без свідомого контролю.

Об'єктом оцінювання знань і вмінь студентів є програмний матеріал з навчальної дисципліни різного характеру і рівня складності, засвоєння якого, відповідно, перевіряється під час поточного і підсумкового контролю.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал, вироблених умінь аналізу та тлумачення нормативно-правових документів, кваліфікації практичних ситуацій.

Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння студентом програмового матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформувати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Представлені критерії оцінювання охоплюють всі види поточного і підсумкового контролю, які реалізуються в Фаховому коледжі ракетно-космічного машинобудування Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Контроль успішності студентів здійснюється на основі накопичувальної системи оцінювання знань за 4-бальною або 12-бальною національною шкалою.

Усі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за критеріями, наведеними в таблиці.

Оцінка за 4 – бальною шкалою	**Оцінка за 12 – бальною шкалою**	**Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти**
2	**1**	Студент/студентка усно в загальних рисах відтворює один-два терміни окремої теми
	2	Студент/студентка на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих
	3	Студент/студентка одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закрите запитання в тексті

3	**4**	Студент/студентка відповідає на окреме запитання за допомогою вчителя, репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями, формулює визначення поняття
	5	Студент/студентка відтворює окрему частину основного змісту навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя, визначає одну-дві окремі ознаки понять
	6	Студент/студентка у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі терміни, аналізує прості ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою викладдача (зразок, пам'ятка) окремими положеннями різних актів та документів
4	**7**	Студент/студентка самостійно відтворює окрему частину теми, застосовуючи мінімальну термінологію, уміє дати визначення понять, аналізує зміст документів за простим планом, розв'язує елементарні задачі за допомогою викладача, знаходить окремі норми в тексті актів та документів
	8	Студент/студентка в основному володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією; може співставляти, узагальнювати інформацію за допомогою викладача; складати прості таблиці, схеми, аналізувати положення акта та документа за допомогою викладача
	9	Студент/студентка оперує вивченим матеріалом на рівні теми, може самостійно його відтворювати, аналізувати положення нормативно актів, підтверджувати одним-двома аргументами висловлене ним судження про явище; самостійно розв'язувати задачі середнього рівня складності
5	**10**	Студент/студентка вільно викладає питання, застосовуючи необхідну термінологію; уміє вирішувати за допомогою викладача тестові завдання вищого рівня; самостійно складати таблиці, структурно-логічні схеми, аналізувати ситуації, дати відгук (рецензію) на відповідь іншого студента/студентки
	11	Студент/студентка володіє глибокими знаннями, може вільно висловлювати власні судження та аргументує їх, самостійно користується окремими джерелами; може

		підготувати повідомлення з відповідної тематики; самостійно вирішує тестові завдання вищого рівня та певні ситуації, може використовувати інформацію з додаткової літератури (використання додаткової літератури не є обов'язковою вимогою)
	12	Студент/студентка ґрунтовно викладає питання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати задачі, застосовуючи знання

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗАЛІКУ

Залік виставляється автоматично, якщо у студента/студентки за результатами додавання підсумкового балу за семінарські (практичні) заняття, балу за модульну контрольну роботу і балу за самостійну індивідуальну роботу було набрано мінімум 60 балів.

Відповідно ті з студентів/студенток, хто не набрав мінімуму балів зобов’язані здати залік, який оцінюється максимально у 100 балів.

Залікові питання розробляються та затверджуються у встановленому порядку і включають завдання з встановленими максимальними за них оцінками та балами (у сумі 100 балів).

Залік «зараховано» виставляється за результатами його складання, якщо у студента:

- повна і правильна відповідь на теоретичні запитання та виконані або не повністю виконані практичні завдання (при наявності) – оцінка 5 за 4-бальною, оцінка 10-12 за 12-бальною національною системою, кількість балів 90-100 балів за 100-бальною системою;

- достатня відповідь на теоретичні запитання з деякими неточностями та вірно виконане практичне завдання (при наявності) оцінка 4 за 4-бальною, оцінка 7-9 за 12-бальною національною системою, кількість балів 74-89 балів за 100-бальною системою;

- поверхова відповідь на теоретичне запитання та виконане практичне завдання без достатніх пояснень (при наявності) - оцінка 3 за 4-бальною, оцінка 4-6 за 12-бальною національною системою, кількість балів 60-73 балів за 100-бальною системою.

Залік «не зараховано» виставляється, якщо у студента:

- правильна, але не повна відповідь на теоретичне запитання та не виконані практичні завдання (при наявності);
- поверхова відповідь на теоретичне запитання та не виконані практичні завдання (при наявності);
- відсутність будь-якої відповіді на теоретичне запитання і не повністю виконане практичне завдання (при наявності) – оцінка 2 за 4-бальною, оцінка 1-3 за 12-бальною національною системою, студент набрав 59 і менше балів за 100-бальною системою.

ШКАЛА ВІДПОВІДНОСТІ ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		За 4-бальною шкалою	За 12-бальною шкалою
98-100	**A**	відмінно	12
94-97			11
90-93			10
85-89	**B**	добре	9
80-84	**BC**		8
74-79	**C**		7
70-73	**D**	задовільно	6
64-69	**DE**		5
60-63	**E**		4
35-59	**FX**	незадовільно	3
17-34	**F**		2
0-16			1

7 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Складові навчально-методичного комплексу містять

1 Програму навчальної дисципліни (силабус);
2 Плани проведення лекцій (методичні матеріали, конспекти лекцій), семінарів;
3 Методичне забезпечення самостійної роботи студентів (плани самостійного опрацювання літератури та вивчення тем);
4 Пакети завдань для поточного опитування та перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу;
5 Питання та завдання до заліку

8 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бакка, Т.В. Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти / Бакка Т.В., Марголіна Л.В., Мелещенко Т.В., Желіба О.В. – К.: УОВЦ «Оріон», 2023. – 256 с.: Іл.
2. «Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Вербицька П. В., Волошенюк О. В., Горленко Г. О., Кендзюр П. І., Козорог О. Г., Маркусь Н. І., Махун Л. П., Педан-Слепухіна О. Л., Ратушняк С. П., Ситник Е. В.). – Київ «Літера ЛТД», 2023. – 260 с.: Іл.
3. Гісем О.О. Громадянська освіта (інтегрований курс,рівень стандарту):підруч. для 10 кл.закл.загал. серед. освіти / О.О. Гісем, О.О. Мартинюк. – Харків: Вид-во «Ранок», 2018. – 192 ст., іл.
4. Наровлянський О. Правознавство (профільний рівень): підруч. для 10 кл. закл. загальн. серед. освіти. - 2 -ге вид. перероб. і допов. / Олександр Наровлянський. - Київ: Грамота, 2023. - 288 с.: іл.
5. Кравчук В.М., Єзеров А.А., Васильків І.Д. Правознавство (профільний рівень) підручник для 10 класу закладів загальнох середньої освіти/ В.М. Кравчук, А.А. Єзеров, І.Д Васильків. - Тернопіль.Астон, 2023. - 310 с.: іл.
6. Теорія держави і права: підручник / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведєрніков. – 2-е вид. перероб. і доп. — Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015 . – 468 с.
7. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.
8. Теорія держави і права : підручник / [О. М. Бандурка, О. М. Головко, О. С. Передерій та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2018. – 416 с.
9. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. – К. : НАВС, Освіта України, 2017. – 320 с.
10. Ковалів М.В., Гаврильців М.Т., Бліхар М.М. К64 Конституційне право України: Навчальний посібник. – Львів: ТОВ «Ліга-прес», 2014. – 402 с.
11. Конституційне право України : навч. посібник [для підгот. до іспиту за кредитно-модульною сист. навчання]. – 2-е вид., перероб. і доп. / В. О. Боняк, В. А. Завгородній, А. В. Самотуга, Л. А. Філяніна. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 293 с.
12. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри./ Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. - К.: Ваіте, 2021. – 528 с.

13. Андрусяк Т. Г. Історія політичних і правових вчень : навч. посіб. / Т. Г. Андрусяк. Л. : Вид центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001.-220 с.
14. Бех У. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія / Ульрих Бек; пер. з нім. ІО. Юдіна. - К.: Ніка-Центр, 2001.-408 с.
15. Бурлачук В. Образ влади в сучасних теоріях ґлобалізації / В. Бурлачук // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2009. - № 3. - С. 46-61. - Бібліогр.: 9 назв.
16. Горлач М. І. Визначення поняття влада // Політологія: наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень ; М-во освіти і науки України. - Київ, 2009. – С. 148–151.
17. Домбровська О. Влада як правова категорія: поняття, види та функції / О. Домбровська // Юридична Україна. - 2008. - № 12. - С. 19-23.
18. Карковська Р. Структура особистісної потреби влади / Р. Карковська // Вісник Львівського університету. Серія: Філософські науки / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; [редкол.: В. Мельник (відп. ред.) та ін.]. - Львів, 2006. - Вип. 9. - С. 269-279.
19. Малютін І. Природний феномен державної влади / І. Малютін // Віче. - 2012. - № 14. - С. 27-31. - Бібліогр.: 13 назв.
20. Новаченко Т. В. Концепт довіри як основа легітимності державної влади / Т. В. Новаченко // Інвестиції: практика та досвід. - 2013. - № 10. - С. 159- 163. - Бібліогр.: 19 назв
21. Сіренко В. Деякі зауваження до питання про природу влади / В. Сіренко // Право України. - 2009. - № 11. - С. 46-51
22. Сухонос В. Поділ влади: теорія і принцип: аналіз структурного та функціонального аспектів / В. Сухонос // Вісник прокуратури. - 2013. - № 12. - С. 146-155. - Бібліогр.: 24 назви.
23. Толстоухов А. В. Природа та соціальна сутність влади. Теоретичні джерела легалізації влади // Глобалізація. Влада. Еко-майбутнє : [монографія] / А. В. Толстоухов. - Київ, 2003. – С. 39–63.
24. Безродний Є. Ф., Уткін О. І. Б 40 Історія політичних вчень: Навчальний посібник. — К.: ВД «Профе сіонал», 2006. — 432 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 14/18.2-1049 від 27 квітня 2006 р.)
25. Владимиров М. В. Сучасні теорії влади: методологія та традиції [Електронний ресурс] / М. В. Владимиров // Актуальні проблеми державного управління. - 2010. - № 2. - С. 313-315. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2010_2_42 (дата звернення: 13.12.2018). – Назва з екрана.
26. Толстоухов А. В. Західноєвропейська думка про владу // Глобалізація. Влада. Еко-майбутнє : [монографія] / А. В. Толстоухов. - Київ, 2003. – С. 64–87.

27. Недря К.М. – доцент кафедри філософії та політології Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, магістр політології. ЛЕКЦІЙ з дисципліни «ПОЛІТОЛОГІЯ». Дніпро – 2016. – С.26-33
28. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.
29. Абуржейла, Самер Абд Ельмонеім Резек. Політичний компроміс як засіб подолання конфліктних і кризових ситуацій : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Абуржейла С. А. ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - Київ, 2017. - 20 с.